

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za državno ureditev

Številka: 700-07-2/2020/3 EPA 1021-VIII
Ljubljana, 27. 5. 2020

Komisija Državnega sveta za državno ureditev je, na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 – uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 – ZFDO-F in 81/18 – odl. US) in 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15 in 55/20), sprejela naslednje

Mnenje

k Letnemu poročilu o delu Oddelka za preiskovanje in pregon uradnih oseb s posebnimi pooblastili pri Specializiranem državnem tožilstvu Republike Slovenije za leto 2019.

Komisija za državno ureditev (v nadaljevanju: komisija) je na 38. redni seji 14. 5. 2020 obravnavala Letno poročilo o delu Oddelka za preiskovanje in pregon uradnih oseb s posebnimi pooblastili pri Specializiranem državnem tožilstvu Republike Slovenije za leto 2019, EPA 1021-VIII, ki jo je v obravnavo predlagal Oddelek za preiskovanje in pregon uradnih oseb s posebnimi pooblastili pri Specializiranem državnem tožilstvu Republike Slovenije.

Komisija **se je seznanila** z letnim poročilom.

* * *

Vodja Oddelka za preiskovanje in pregon uradnih oseb s posebnimi pooblastili pri Specializiranem državnem tožilstvu Republike Slovenije (v nadaljevanju: predlagatelj) je predstavila Letno poročilo o delu Oddelka za preiskovanje in pregon uradnih oseb s posebnimi pooblastili pri Specializiranem državnem tožilstvu Republike Slovenije za leto 2019 (v nadaljevanju: letno poročilo Posebnega oddelka). Izpostavila je najpomembnejše statistične in vsebinske podatke iz letnega poročila. Na področju materialno-tehničnih pogojev za delovanje Posebnega oddelka je prišlo do izboljšanja situacije (prenova voznega parka in računalniško-informacijske opreme). Posebni oddelek ima še naprej premajhne prostore, ki onemogočajo njegovo kadrovsko širitev.

Kadrovska zasedba od 2013 ostaja enaka, čeprav imajo vsako leto večji pripad zadev. Potrebovali bi predvsem večje število policistov, trenutno jih imajo 7, vendar so njihove naloge vedno zahtevnejše in večkrat uporabljajo prikrite preiskovalne ukrepe. V času, ko policisti izvajajo prikrite ukrepe, ne morejo opravljati ostalega dela, zato si Posebni oddelek prizadeva za nove zaposlitve policistov, potrebovali bi jih vsaj 10. Posebni oddelek že leta opozarja na nerešen problem glede zaposlitve

policistov, ki so na Posebni oddelek iz Policije premeščeni začasno - za 4 leta, čeprav jih večina ostane. Posledica te začasnosti je, da policisti niso upravičeni do napredovanja kot njihovi kolegi in so že od 2007 na istih plačah. Vodja Posebnega oddelka je poudarila, da jih kljub temu večina vztraja, saj se je težko vrniti v kolektiv, ki so ga prej preiskovali. Njihove izkušnje so za Posebni oddelek dragocene in jih bo težko nadomestiti, zaradi nerešene situacije je namreč večina policistov za jesen napovedala odhod iz Posebnega oddelka.

V zvezi z omenjenim problemom je Posebni oddelek predlagal spremembe Zakona o državnem tožilstvu. Spremembe bi omogočile zaposlitev policistov za nedoločen čas na Posebnem oddelku. Zaradi menjave Vlade sprejem novega zakona še ni bil realiziran, kar lahko za Posebni oddelek predstavlja hud problem. Vodja Posebnega oddelka je poudarila, da še vedno upajo, da bodo spremembe Zakona o državnem tožilstvu pravočasno sprejete.

Vodja Posebnega oddelka je predstavila še nekaj predlogov sprememb Zakona o državnem tožilstvu. Po njihovem mnenju bi bilo treba bolj natančno razmejiti oziroma določiti notranjo samostojnost Posebnega oddelka glede na SDT, saj Posebni oddelek obravnava povsem različno tematiko in ima drugačen način dela kot SDT. Kadrovske in materialne potrebe na SDT in na Posebnem oddelku so različne in prihaja do različnih tolmačenj, kdo je za kaj pristojen.

Posebni oddelek se v glavnem ukvarja z osumljenci, ki so policisti. Gre za znane storilce, večino kazenskih ovadb vložijo oškodovanci. Vsako leto je višji pripad zadev, lani so tako preiskovali 295 zadev, kar je več kot 2018. Rešenih je bilo več ovadb, konec leta 2019 je ostalo nerešenih 160 ovadb. Posebni oddelek je pripad zadev obvladoval, prav tako so dosegli oziroma celo presegle cilje, ki so si jih zadali v letnem programu dela. Učinkovitost oddelka je bila 66 %, delež zavrženih ovadb je kot običajno visok - 90 % kazenskih ovadb je bilo zavrženih. Delež je visok zaradi kazenskih ovadb, ki jih vložijo oškodovanci, saj to velikokrat storijo z namenom, da bi se izognili odgovornosti za storjeni prekršek ali kaznivo dejanje. Glede na velik odstotek zavrženih kazenskih ovadb je odstotek obtoženih majhen - le 8 %. Lani je to predstavljalo 35 oseb, od tega jih je bilo obsojenih 26. Delež obsojenih je po nekaj letih naraščanja padel na 52 %. Gre za velika odstopanja v razmerju z ostalimi tožilstvi. Razlogov za to je več, teža dokazovanja je v primeru policistov kot osumljencev težavna, kaznivo dejanje zoper uradno dolžnost je težko dokazovati, prič ni ali pa ne želijo pričati proti policistom, med policisti vlada solidarnost. Na drugi strani so prijavitelji ljudje, ki so prekrškarji ali so storili kazniva dejanja in po mnenju sodišč zato mnogokrat niso zaupanja vredne priče. Tožilci Posebnega oddelka kljub temu vztrajajo, da je treba vsak primer prijave proti uradni osebi obravnavati z vso resnostjo in v vsaki posamezni zadevi presoditi. Na ta način se bo postopoma oblikovala določena sodna praksa. Politika izrekanja obsodilnih sodb zoper policiste je med sodišči različna.

Posebni oddelek je zmanjšal čas reševanja zadev. Struktura kaznivih dejanj ostaja podobna kot prejšnja leta, največ je zlorab uradnega položaja, zaskrbljujoče je, da se je 2019 povečalo število kaznivih dejanj, povezanih s prepovedanimi drogami, zmanjšal pa se je delež kaznivih dejanj v škodo otrok in družine.

Posebni oddelek pri svojem delu največ sodeluje s Policijo. Vodja Posebnega oddelka je poudarila, da je na področju sodelovanja prišlo do velike spremembe. 2019 je bil sklenjen dogovor o sodelovanju in obveščanju med Posebnim oddelkom in Policijo, ki je bil podpisan februarja 2019. Predmet dogovora je ažurno obveščanje med Policijo in Posebnim oddelkom o sumu storjenih kaznivih dejanj uradnih oseb, o tehnični in strokovni pomoči pri preiskovanju kaznivih dejanj in usposabljanju policistov Posebnega oddelka. Medsebojna komunikacija zdaj poteka dobro in so s tehnično pomočjo Policije lani nekaj zadev pripeljali do vložene tožbe na sodišču.

Predstavnica MP je izpostavila status Posebnega oddelka in določb Zakona o državnem tožilstvu, ki urejajo razmerje med Posebnim oddelkom in SDT. 2019 se je v okviru neformalne delovne skupine na MP, ob sodelovanju vseh deležnikov, pripravljalo podlage za spremembe in dopolnitve Zakona o državnem tožilstvu. V okviru te skupine so obravnavali predloge Posebnega oddelka, ki se nanašajo na njegov status. Obveljalo je, da se Posebni oddelek ohrani kot samostojna notranja organizacijska enota SDT, nima pa statusa samostojnega državnega tožilstva. V delu pristojnosti je predvidena določena nadgraditev pristojnosti vodja Posebnega oddelka. Predstavnica MP je poudarila, da znotraj SDT naloge predstojnika organa lahko opravlja samo ena oseba, ki je pristojna tudi za kadrovske zadeve. Nujno je čim boljše sodelovanje med SDT in Posebnim oddelkom, sploh pri nalogah, ki so izvorna pristojnost SDT in se nanašajo na poslovanje Posebnega oddelka. Predstavnica MP je poudarila, da se vsi strinjajo, da se v Zakonu o državnem tožilstvu uredi delovno pravni status policistov v Posebnem oddelku in da bo predlagano, da so trajno premeščeni v Posebni oddelek.

* * *

Komisija se je seznanila z letnim poročilom Posebnega oddelka. Komisija je izrazila zadovoljstvo, da se je končno uredilo sodelovanje in medsebojno obveščanje med Posebnim oddelkom in Policijo. V preteklih mnenjih komisije, ki so bila pripravljena na podlagi razprav ob predstavitvi letnih poročil Posebnega oddelka, je bila težava glede sodelovanja med Posebnim oddelkom in Policijo vedno znova izpostavljena. Komisija je prav tako pozivala k ureditvi problema. Instituciji si morata s skupnimi močmi prizadevati za preganjanje in preiskovanje kaznivih dejanj uradnih oseb s posebnimi pooblastili, saj s tem krepita zaupanje državljanov v državne institucije.

Komisija je prav tako izrazila zadovoljstvo, da se s spremembami in dopolnitvami Zakona o državnem tožilstvu ureja delovni status policistov, zaposlenih v Posebnem oddelku. Tudi v tem primeru gre za problematiko, na katero je komisija v svojih mnenjih redno opozarjala in pozivala deležnike, da naj problem zaposlitev policistov v Posebnem oddelku uredijo. Komisija upa, da bodo spremembe Zakona o državnem tožilstvu čim prej sprejete.

Komisija podpira Posebni oddelek v njegovih prizadevanjih in zahtevah, da se uredijo še ostali odprti kadrovski in materialni problemi, ki jih pestijo. Na srečo je bilo mnogo problemov v zadnjem obdobju uspešno urejenih, kar je močno olajšalo delo zaposlenih v Posebnem oddelku, kar komisija pozdravlja.

* * *

Za poročevalca na seji matičnega odbora je bil določen predsednik komisije Rajko Fajt.

Predsednik
Rajko Fajt, l.r.